

використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання, у тому числі з застосуванням візуального пошуку (далі – матеріали перевірки).

Згідно із пунктом 14 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації (далі – Порядок), Голова Комітету, отримавши від уповноваженого підрозділу секретаріату Національного агентства матеріали перевірки, передав їх 19 лютого 2026 року на ознайомлення членам Комітету і 23 лютого 2026 року визначив доповідача, яким були проаналізовані матеріали перевірки скарги та визнано їх достатніми для її розгляду Комітетом по суті.

Комітет за наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої Доповідачем, дійшов висновку про наявність фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату) в дисертації доктора економічних наук Філіпішиної Л. М. «Формування стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств».

У дисертації Філіпішиної Л. М. за допомогою програмного забезпечення виявлено відтворення без належних посилань на джерела запозичення фрагментів таких наукових праць іншого авторства:

1. Белоусов К. Ю. Социальная ответственность бизнеса как фактор устойчивого развития : дис. ... к. э. н. : 08.00.01 – экономическая теория ; 08.00.05 – экономика и управление народным хозяйством (менеджмент). Санкт-Петербург, 2017.
https://web.archive.org/web/20171003164440/https://disser.spbu.ru/files/phd_spsu/belousov-k-yu-disser.pdf

2. Гончар Вікторія Василівна. Формування і розвиток системи управління стратегічними змінами підприємств чорної металургії : дис. ... д. е. н. : спец. 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) : дата захисту 2014-10-11; ДВНЗ "Приазовський державний технічний університет"; Маріуполь.
<https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0514U000670/>

3. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: моногр. / О. Ф. Новікова, О. І. Амоша, В. П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2012. 534 с. https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2012/2012_mono_Novikova_Amosha_Antonyuk.pdf

4. Трифонова Е. Ю., Маслова Т. Е., Кемаева М. В. Взаимодействие бизнеса и государства при реализации процессов стратегического управления инновационной деятельностью // Экономический анализ: теория и практика. 2015. №46 (445). <https://cyberleninka.ru/article/n/vzaimodeystvie-biznesa-i-gosudarstva-pri-realizatsii-protsessov-strategicheskogo-upravleniya-innovatsionnoy-deyatelnostyu>.

5. Узун М. В. Внутрішній мотиваційний механізм інноваційної

діяльності персоналу морських портів : дис. ... к. е. н. Маріуполь, 2016.
<https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0417U000405/>.

У результаті аналізу в тексті дисертації Філіпішиної Л. М. встановлена наявність дослівного (у деяких випадках з додаванням, вилученням, заміною або перестановкою окремих слів, словосполучень чи частин тексту та/або із використанням синонімів) або через перефразування (у тому числі шляхом перекладу) відтворення суцільних фрагментів опублікованої праць інших авторів (подекуди з графічними елементами – таблицями, рисунками) без належного наведення посилань на відповідне джерело запозичення – обсягом від одного речення/абзацу до близько десяти сторінок в окремому випадку. Таке відтворення здійснювалося з перенесенням посилань на джерела, наведені у тексті джерел неправомірних запозичень, або з заміною, вилученням чи додаванням посилань – в усіх випадках без зазначення дійсного джерела запозичення.

При цьому програмними засобами виявлено технічну модифікацію тексту дисертації Філіпішиної Л. М.: 1) систематична заміна літер у словах (зокрема, «і», «с», «р» на латинські «i», «c», «p») на сторінках 30–44, 52–53, 104–105; 2) систематично додані візуально непомітні знаки (у т. ч. «білі знаки») між літерами слів на с. 130–131, 139–144, 199.

Викладені факти запозичень без посилання на джерело підпадають під визначення поняття академічного плагіату.

При оцінці матеріалів перевірки Комітет керується пунктом 21 Порядку розгляду, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

Згідно з абзацами першим, четвертим пункту 40 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 (далі – Порядок 1197) у МОН розглядаються звернення щодо порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело, академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації за поданням Національного агентства – безстроково.

Відповідно до пункту 38 Порядку № 1197 особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути

позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Відповідно до абзаців першого-другого частини шостої статті 6 Закону України «Про вищу освіту» (в редакції, чинній на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома) до захисту допускаються дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня. Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

Згідно з пунктом 9 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (в редакції, чинній на момент прийняття рішення МОН про видачу диплома, далі – Порядок № 567) дисертація на здобуття наукового ступеня є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії. Підготовлена до захисту дисертація повинна містити висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку.

Відповідно до абзаців другого, третього пункту 14 Порядку № 567 у разі виявлення текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело дисертація знімається з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. Виявлення в дисертації, авторові якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело є підставою для порушення клопотання про позбавлення його наукового ступеня.

Окрім того, згідно з пунктом 4.7. Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 року № 1059, якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї та розробки, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. У цьому разі заява про зняття дисертації з розгляду не приймається, а до МОНмолодьспорту надсилається рішення ради разом з авторефератом і стенограмою засідання. А відповідно до пункту 1.9. цього Положення у разі порушення радою вимог нормативно-правових актів з питань присудження наукового ступеня доктора чи кандидата наук МОНмолодьспорт скасовує прийняте радою рішення і може вжити до неї заходи в межах своєї компетенції, у тому числі до зупинення діяльності цієї ради.

При цьому згідно з частиною шостою статті 69 Закону України «Про вищу освіту» (в редакції, чинній на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Філіпішиній Л. М.) академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» визначено, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Таким чином, наявність у дисертації «текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело», узгоджується із визначенням академічного плагіату, закріпленим частиною шостою статті 69 Закону України «Про вищу освіту», частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту».

Згідно з частиною дев'ятою статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38–41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, пунктів 21–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, зі змінами), з урахуванням чинних на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Філіпішиній Л. М. абзацу другого частини шостої статті 6, частини шостої статті 69 Закону України «Про вищу освіту», пунктів 9, 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, пунктів 1.9, 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 року № 1059, Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора економічних наук Філіпішиної Лілії Михайлівни «Формування стратегії сталого економічного розвитку промислових

підприємств» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ